

In de loop van '42 had de *Sicherheitspolizei* telkens weer geconstateerd dat in alle delen des lands exemplaren van *Vrij Nederland* in circulatie kwamen. De *Aussenstelle Amsterdam* noemde het blad in haar *Jahresbericht 1942* van alle illegale bladen 'am stärksten verbreitet und auch inhaltlich und technisch am besten aufgezogen'.¹ Hoe kon men voortgezette publikatie voorkomen? De vele arrestaties, meer dan zestig in de laatste maanden van '42, baatten niet: nummer na nummer verscheen. Welnu, in de lente van '43 zag de *Sicherheitspolizei* een kans om met de centrale leiding van *Vrij Nederland* in contact te komen. Dick van Veen, die eind december *Kriminalkommissar* Horak in handen was gevallen, had zich bereid verklaard, een gesprek te voeren met Dobbe, de leider van de overval van Joure. Horak vroeg zich evenwel af of van Veen, als hij in vrijheid gesteld werd, wel zou terugkeren. Van dat alles hoorde Pellicaan via van Veens verloofde; hij bood Horak aan, van Veens plaats in de cel in te nemen in de tijd waarin deze naar Dobbe op zoek zou gaan. Het aanbod werd door Horak aanvaard. De centrale leiding van *Vrij Nederland* wist van dat aanbod af; zij hoopte dat Pellicaan bij Horaks collega's, de mannen van *Abteilung IV*, iets ten gunste van de gearresteerde VN-medewerkers zou kunnen bereiken. Het slot van het lied was dat Pellicaan en van Veen (die, zoals wij eerder vermeldden, bij Dobbe geen succes had) aan de centrale leiding van *Vrij Nederland* een voorstel van de *Sicherheitspolizei* overbrachten: als *Vrij Nederland* de publikatie staakte, zouden alle gearresteerden in leven blijven, zij zouden dan aan de groep der Brabantse gijzelaars toegevoegd worden – maar er was één belangrijke voorwaarde: alle medewerkers van *Vrij Nederland* moesten schriftelijk verklaren dat zij zich in de toekomst van anti-Duitse activiteit zouden onthouden.

Van Randwijk die in die tijd onder extra-hoge spanningen leefde doordat zijn vrouw gearresteerd was², kwam voor een verscheurend dilemma te staan: aanvaarding van het Duitse aanbod betekende dat hij ontrouw zou worden aan wat hij als zijn roeping voelde; verwerping, dat er grote kans bestond dat gevangenen medewerkers van zijn blad gefusilleerd zouden

¹ BdS, *Aussenstelle Amsterdam: 'Jahresbericht 1942'*, p. 21. ² Zij was in het Amsterdamse distributiekantoor aangehouden toen zij de bonkaarten voor een nieuwe periode op haar gewone, door de politie gesignaleerde pb kwam halen. Toevallig had zij bij die gelegenheid de komplette kopij voor een nieuw nummer van *Vrij Nederland* in een pakje bij zich; uiterlijk volkomen rustig gaf ze dit pakje aan een kennis die toevallig aanwezig was, met verzoek het op een bepaald adres af te geven – hetgeen geschiedde.